

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

I ÅRG.

STOCKHOLM, 1 AUGUSTI 1912.

N:r 11.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ELISABETH KREY.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 4—1/2 5.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakargatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Distribuering i Stockholm:

Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.

9 f. m.—7 e. m.

Prenumeration genom posten

Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.

För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till

tidningens expedition.

Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större

annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Jag vill av hela min själ att kvinnorna skola få politisk rösträtt. Jag vill det därför att vi komma ingen vart med de största svårigheter, samhället har att kämpa mot, utan kvinnans icke underordnade hjälpande utan **ledande** andel däri — uppfostran, fattigvård och all den verksamhet, där den mjuka handen, den blida rösten, den vackra blicken få små tillgångar att räcka till, under det att männen med stora summor ej uträtta något varaktigt.

S. A. Hedin.

Kvinnorörelsens utveckling och motståndarnas efterblivenhet.

Några synpunkter ur ett anförande vid Stockholmsföreningens 10-årsfest.

Det är inte hopplöshet, som griper iakttagaren av den nutida kvinnorörelsen — det är snarare häpnad över att framstegen gått så raskt. För det första observerar man lätt, att vi redan tillryggalagt det tidigare skedet: menlöshetens period, om man så vill. Det var perioden 1848 till omkring sekelslutet, den tid, då kvinnofrågan företrädesvis var en platsanskaffningsfråga för medelklassens ogifta döttrar i storstäderna. I efterblivna länder, t. ex. i Tyskland och Österrike, står den ännu delvis kvar på denna ståndpunkt. Men tiden efter 1848 är medelklassliberalismens gyllne tid, och liksom det den tiden var med den spirande arbetarörelsen, så framgår också kvinnorörelsen helt och hållet i liberalismens tecken, ledd av de liberalas manliga ledare. Revolutionens filosofer, Condorcet och Hippel, hade lagt grunden till dess teorier, som helt och hållet stammade från Rousseaus lära om alla människors absoluta likhet och de politiska rättigheterna som allmäntmänniska. Stuart Mill, utilitarismens filosof, fortsatte deras verk. Det gällde att i enlighet med liberalismens paroll, "den fria konkurrensen", skaffa utrymme och utvecklingsmöjligheter även för kvinnan, och det var ej svårt att få män, som voro villiga till detta arbete. Det var ju en lämplig agitationsfråga för fäderna av medelklassen att skaffa systerätt till sina egna oförsörjda döttrar, som genom storindustrin blivit berövade sitt existensberättigande inom hemmen och som ändå icke, likt arbetarklassens döttrar, kunde följa med det dem fränstulna hemarbetet ut till fabrikena.

Så komma slag i slag på varandra och i nästan alla länder under 1850-, 60- och 70-talen detta tillträde till yrken och tjänster och till den därför nödviga utbildningen, som vi observera i Sverige och som vi kanske ofta uppfatta som en mera direkt följd av Fredrika Bremers verksamhet än det egentligen var. Hon formulerade hos oss teorierna, men själva reformen var en så självklar konsekvens av den ekonomiska libera-

lismen, att den skulle ha genomdrivits även utan alla teorier. Någon organiserad kvinnorörelse existerade ju icke heller hos oss förrän på 70-talet (Föreningen för gift kvinnas äganderätt), och männen ha alltså full rätt att stoltsera över, att det är de, som genomfört våra tidigare kvinnosaksreformer. Det är bara inte därför så sagt, att de allt framgent skola komma att genomföra våra önskningsar, vår bön förutan.

Det är nämligen så, att menlöshetens tider nu äro förbi; man begär inte längre endast arbete och utbildning för ogifta medelklasskvinnor, man begär likställighet inom äktenskapet och makt inom staten, och det är saker, som, åtminstone skenbart, icke ligga inom männens intresse. Ett gammalt engelskt ordspråk säger ju, att den som vill hjälpa ogifta kvinnor, får alla fäder på sin sida, men den som vill hjälpa de gifta, får alla äkta män emot sig. Om det inte precis är så illa, så kan man i alla händelser icke begära, att överklassmännen skola vara benägna att i någon större utsträckning ställa sig i breschen för en sak, som numera förnämligast gäller upphävande av målsmanskapet och införande av politisk rösträtt, och detta inte för några få, utan för kvinnor ur alla samhällsklasser. Därför är det också inemot sekelskiftet, som själva kvinnorörelsen, såsom en kvinnornas egen rörelse, tar den starkaste farten. 1888 hade den blivit internationell genom stiftandet av Internationella kvinnorådet, men när detta icke visade sig kunna tillfredsställa de radikalaste kraven, bildades 1904 den Internationella rösträttsalliansen, och båda dessa förbund stå helt och hållet under ledning av kvinnor, och vad mera är, till stor del av gifta kvinnor.

För ett par år sedan observerade jag, att jämt hälften av den svenska L. K. P. R:s centralstyrelsemedlemmar bestod av gifta, och jag antar att deras antal ökas. Det är också ett tidens tecken, mycket obehagligt för dem, som alljämt icke vilja se utvecklingen i ansiktet, utan fortfarande envisas att be-

trakta kvinnofrågan ur platsanskaffningssynpunkt. Jag läste en gång en tysk broschyr — naturligtvis av en läkare — där man som "botemedel" mot kvinnorörelsen rekommenderade en rationell export av ogifta kvinnor till Amerikas västra stater, där männen ännu till antalet äro tredubbelt överlägsna. När kvinnorna väl fått sig en man, sluta de naturligtvis att skrika på rättigheter. Den stackars professorn visste tydligen inte, att i inga stater hade kvinnorörelsen gått så framåt som just i dessa, där varje kvinna kan bli gift, inte en utan tre gånger, om hon vill!

Men kvinnorörelsen är fortfarande som under förra århundradet ett barn av tidsströmningarna, och då tiden kring sekelslutet är övervägande konservativ, har den moderna kvinnosaken helt naturligt i sig upptagit drag av imperialismens tidevarv. Likhetsteorien har fått vika för argumentet om kvinnans olikhet med mannen såsom bästa garantier för att hon har någonting nytt och värdefullt att ge samhället, och statens krav sättes alltmera som det förnämsta eller åtminstone vid sidan av rättfärdighetskravet. Kvinnorörelsen har alltså lärt av sina motståndare och är just därför betydligt obehagligare för dem att handskas med.

Om bara våra motståndare verkligen ville *lära sig* någonting! Jag hade så stark anledning att reflektera på det sättet vid det berömda s. k. "Uppsala möte" i april detta år. Man frapperades där inte bara av den tragiska stämningen, som dock mot slutet nästan gick över i en farsartad; man kände sig helt enkelt slagen av, att medan kvinnorörelsens syften, argument och rekrytering totalt ha omvandlats, så sitta dock motståndarna ohjälpligt fast i sin gamla tankegång, och Förstakammar-kvickheten från 1902 — och för resten från Arilds tider — om mannen, som vagnar barnen, är fortfarande deras huvudargument. Det, som vid mötet gjorde det tragiskt, var egentligen, att det där var *kvinnor*, som tjänstgjorde som eftersägare åt efterblivna män. Lika naivt som hos dem kom talet om mannen som den absoluta nödvändigheten för kvinnan, äktenskapet som stillar allt skrik på rättigheter och tillfredsställer alla lyckokrav. Och det

slog mig hur i konsekvenserna den uppfattning, som där gjorde sig gällande, i grunden är släkt med kravet på fri kärlek. Den ena åskådningen kräver visserligen betalning för lyckan i den stora uppoffringen, de många barnen, och jag förstår och respekterar det kravet som en naturlig protest mot den slapphet, som vill ha lyckan utan offer och som på sista tiden gjort sig alltför bred i våra landamären. Men i grunden blir dock även detta detsamma som att lägga lyckan i något yttre, i en särskild slags kallelse, och detta är hedniskt. Hur träffande säger inte Hilma Borelius, att de gamla ortodoxa prästerna förunderligt överensstämde med de radikala feministerna, när det gällde predikan över texttal: "Hon var der likväl salig genom barnsörden!"

En sista reflexion! Det ofta — och även på "Uppsala möte" — omtuggade argumentet, att man inte skall ge oss rösträtten, innan *alla* kvinnor begärt den, tar sig märkeligen ohistoriskt ut i ett land, där det, som nu kallas politiska rättigheter, en gång varit tunga skyldigheter, till vilka folket så gott som måste tvingas fram av kungarna. Varje skolbarn vet eller borde veta, att det är Vasakungarna, som lärt den svenska riksdagen att gå, därför att de behövde folket som medansvariga vid regeringsbesluten. Oupphörligt måste de också be sina gode män om ursäkt för att de "betungade" dem med möten. Prof. Hjärne har också påpekat, att 1600-talets Sverige med politisk frihet menade: "frihet att slippa ha något med staten att göra". Jag kan t. o. m. draga fram ett direkt exempel på en hel korporation, som offentligen bett att få slippa en rättighet, nämligen bönderna vid 1668 års riksdag, som bådo att slippa få "ha något med banco att beskaffa", d. v. s. att slippa deltaga i riksbankens styrelse. Det dröjde emellertid inte längre än till riksdagen 1723, förrän bönderna av alla krafter anhöllo att få vara med om saken, fast de tack vare den en gång gjorda dumheten finga vänta ända till 1800, innan det beviljades. Och jag är viss om, att de kvinnor, som nu tigga om att slippa rösträtt, snart med stor belåtenhet skola veta begagna den rösträtt de en gång få — genom vårt arbete!

En av våra motståndare i Uppsala yttrade lite kärvt, att det inte fanns exempel på att en klass begärt en *skyldighet*; *rättigheter* och intet annat är det man begär, men skyldigheter vill man slippa. Som vi sett är detta sant, när det gäller äldre tiders Sverige, men slår icke fullt in i våra dagar. Skulle det verkligen vara så, att våra dagars svenska kvinnorörelse ger det första exemplet på en kår, som medvetet begär ett ökat ansvar, en ny skyldighet? Samhällskurserna, som vi varit ensamma om bland alla länders rösträttsorganisationer, äro ju bland annat ett bevis därför. I så fall blir det ju bara desto orättvisare att undanhålla oss det vi kämpa för.

Lydia Wahlström.

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 5541.

Parfym- och Ramaffär.

CONSTANCE MALMSTRÖM

T. d. A. E. Schulzeis — Firman grundad 1794

KAM- & BORSTAFFÄR samt rikhaltigt lager af Toilettartiklar

23 Regeringsgatan 23

Allm. Tel. 112 42

73 C Drottninggatan 73 C

Allm. Tel. 105 93

Ivar Haggströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Rommer kvinnörösträtten att främja nykterhets-saken?

Bland de skäl, som under den senaste tiden framförts mot kvinnörösträtten, är det väl intet, som förekommer alla dem, som äro något inne i saken, mera förbluffande än då man förklarar, att kvinnornas rösträtt ej skulle gagna nykterhets-saken, eller rent av antyder att den skulle kunna skada den.

Professor Thyrén, som en gång, genom att på ett så utmärkt sätt framlägga de gamla och tungt vägande skälen för rusdrycksförbud inför regering och riksdag, ansågs som en av nykterhetsfolkets främsta kämpar, har genom sitt uppträdande i kvinnörösträttsdebatten den 18 maj med all tydlighet visat, att han härvidlag är lika litet att lita på som i andra avseenden, såsom t. ex. i avseende på kvinnörösträtten, vilken han, som bekant, livligt förordade 1908. För vanliga mindre lärda personer förefaller det som dunkelt tal, varför ett rusdrycksförbud genomfört av en tredjedel av Sveriges män och alla Sveriges kvinnor skulle vara sämre än ett som vore genomfört av män mot män.

Då man jämför detta yttrande med hans förbudstal, där han lade den stora synpunkten av folkhälsa på denna sak, frågar man sig ovillkorligen, om hälsan icke är lika dyrbar, om man återvunnit den genom en kvinnlig som genom en manlig läkares hjälp.

Efter detta lära nog ej nykterhetsvännerna kunna lita på hans bistånd. Hans övertygelse av år 1910 om rusdrycksförbudets nödvändighet varar kanske ej längre än hans åsikt om kvinnörösträtten, som han år 1908 ansåg krävas av "logik och rättfärdighet".

Inte tror jag heller att professor Thyrens auktoritet är mycket värd numera.

Värre är det med en försåtlig antydning, som överdirektör Widell tillåter sig i sin officiella utredning angående kvinnörösträttsverkningar i de stater, där kvinnorna ha rösträtt, och som går ut på, att kvinnörösträtten rent av skadat nykterhets-saken.

Nu har som bekant högern aldrig förut visat sig behjorta de fosterländska och i vidaste mening folkliga krav, som nykterhetsfolket företräder, men denna antydning har plötsligt väckt dess nykterhetsnit och har med förtjusning upptagits av såväl högertidningar som högertalare. Särskilt har amiral Lindman uppehållit sig härvid i tydlig avsikt att misstänkliggöra den kvinnliga rösträtten hos nykterhetsvännerna.

Det är kanske därför ej ur vägen att något närmare granska hr Widells uppgifter.

Det är i vissa stater i Amerika och i Australien, som kvinnorna erhållit politisk rösträtt, och överdirektör Widell förklarar "att en viss ledning för bedömning av nykterhetens ståndpunkt i stater med kvinnans rösträtt kan man erhålla genom folkräkningens uppgifter om antalet bartenders (krögare)". Han jämför siffran för kvinnörösträttsstaterna med medelsiffran för hela Unionen och finner därvid "att krögarnas antal i alla de stater, som infört rösträtt för kvinnor, utom Utah, är betydligt större i förhållande till den vuxna manliga befolkningen än vad fallet är i Unionen över huvud."

I avseende på förhållandena i Amerika har redaktör G. H. v. Koch granskat hr Widells statistik och han fäster därvid först uppmärksamheten på, att den statistik som använts är från år 1900 och vid denna tid hade endast fyra av de stater, som författaren räk-

nat med, givit kvinnorna rösträtt och av dessa fyra hade endast en stat någon lägre tid tillämpat densamma. "Det måste," fortsätter han, "sålunda redan på grund härav vara oberättigat att draga några slutsatser av statistiken i fråga."

Dessutom påpekar han, att man ej jämfört "rösträttsstaterna" med dessas grannstater, som leva under närmast liknande förhållanden, utan tagit en medelsiffran från hela Unionen oavsett att i somliga stater finnes rusdrycksförbud och sålunda officiellt inga krögare, och att andra ha mycket höga försäljningsrättsavgifter o. s. v. varför en jämförelse av detta slag ej kan tillmätas något värde.

Hr v. Koch anför slutligen några siffror från 1910 och medtager därvid endast de stater, som hänförs till "Western Division" och varest liknande förhållanden råda, och gör en jämförelse angående antalet minuthandlare av rusdrycker på 10,000 av befolkningen.

1) *Rösträttsstater*, som år 1860 ägde kvinnlig rösträtt:

Idaho	31
Wyoming	40
Colorado	34
Utah	29

Medeltal 33,5

2) *Nyblivna rösträttsstater*, som efter 1910 erhållit kvinnlig rösträtt, eller där förslag föreligger om rösträtts genomförande:

Washington	34
Oregon	33
California	73

Medeltal 46,7

3) *Stater*, som ej infört kvinnlig rösträtt och där förslag ej framkommit i frågan:

Montana	67
N. Mexico	31
Arizona	45
Nevada	190

Medeltal 83,2

Samma fördelaktiga resultat i nykterhetsavseende för kvinnörösträttsstaterna erhåller man genom att beräkna huru stor del av befolkningen, som är boende inom områden där "lokalt förbud" är rådande.

1) <i>Rösträttsstater:</i>	% av befolkningen som lever inom förbudsområden.
Colorado	54,5
Wyoming	32,9
Idaho	78,3
Utah	33,5

Medeltal 49,8

2) *Nyblivna rösträttsstater:*

California	10,9
Oregon	42,3
Washington	38,9

Medeltal 30,7

3) *Stater*, som ej infört kvinnlig rösträtt:

Montana	3,9
N. Mexico	7,6
Arizona	22,0
Nevada	9,7

Medeltal 10,8

Dessa siffror giva en helt annan syn på kvinnörösträttsverkningar i nykterhets-hänseende och får väl anses tillförlitligare i det fallet än de från år 1900, som hr Widell funnit lämpligt att anföras.

I avseende på Australien har nykterhetssällskapets upplysningsbyrå gjort

några undersökningar, vilka tydligt visa att nykterhetsvännerna verkligen ha rätt, då de anse, att intet så kan främja deras sak som rösträtt för kvinnorna. Härav vill jag anföras följande:

"I Nya Zeeland erhöles kvinnorna den politiska rösträtten år 1893. Samma år utövades för första gången det lokala vetot med det resultat, att ett distrikt blev torrlagt. Under de år, som förflutit sedan dess, hava 12 distrikt med en befolkningssiffran av över 114,300, blivit torrlagda.

Sedan år 1893 ha 141 rättigheter indragits och det är förbjudet att försälja alkohol till personer under 21 år. Alkoholen är bannlyst från samtliga lägerplatser, och i de torrlagda distrikten tillåtes ej någon spritservering varken i klubbar, vid kapplöpningbanor eller i idrottsparker.

Fylleriet har reducerats med från 70 till 90 proc. och alla svårare brott hava alldeles upphört.

Nedanstående tabell från staden och distriktet Mastuton, där alkoholen utmönstrades år 1908, talar ett kraftigt språk.

	1909 sista året före torr- läggningen	1910 första året efter torr- läggningen	1911 andra året efter torr- läggningen
Fylleri	287	41	36
Lösdriveri	25	2	1
Oanständigt språk	21	2	5
Stöld	44	8	6
Oanständigt uppträdande	3	0	0
Illasinnad äver- kan å annans egendom	5	1	1
Motstånd mot polis	12	2	0

Med sådana fakta för ögonen kan man icke gärna påstå, att kvinnans rösträtt haft ett menligt inflytande på nykterheten i Nya Zeeland.

Med avseende på inflytandet av kvinnans rösträtt på speciellt nykterhetslagstiftningen har Sir John Cockburn, f. d. premiärminister i Syd-Australien, sagt, att Australien hade genomfört den största av alla nykterhetsreformer, då det givit rösträtt åt kvinnorna, och om något annat land menade allvar med sina nykterhetssträvanden, skulle det handla på samma sätt.

Här tycks man sålunda verkligen iakttagit verkningar av kvinnörösträtten i avseende på nykterhets-saken — men dessa ha alldeles undgått hr Widell.

Att vi här i Sverige ha all anledning att anse, att nykterhets-saken skulle få kvinnornas stöd, visar resultatet av den förbudsomröstning, som för ett par år sedan igångsattes av nykterhetsfolket, och då majoriteten av dem som röstade för rusdrycksförbud utgjordes av kvinnor. Detta faktum bör i vårt land gälla mera än alla amerikanska och australiska siffror — huru gynnsamma dessa än må ställa sig — ty det är dock vårt land det gäller och det är fråga om nykterhetsintresset hos vårt lands kvinnor.

Då i allmänhet det är kvinnan och familjen, som hårdast drabbas av mannens spritmissbruk, är det ju helt naturligt, att kvinnorna skola vara mest intresserade av att få bort orsaken till detta — spriten. Och i detta fall hålla nog kvinnorna i de högre och lägre klasserna tillsammans. Visserligen har ej spritmissbruket i det burgnare hemmet, som har en säkrare ekonomisk grundval, så påtagliga följder av fullständig ruin, nöd och allsköns elände som i arbetarehemmet, men varje kvinna, som är bunden vid en drinkare, känner det nog lika djupt, och för var-

je mor är nog oron då hennes söner skola ut i världen lika stor.

T. o. m. den socialt okunnigaste kvinna vet väl i allmänhet, att de flesta förfelade liv äro förorsakade av spritmissbruk, och den, vars son är absolutist, känner sig betydligt tryggare och säkrare än den, vars son icke är det.

Desto sorgligare är det under sådana förhållanden att en och annan kvinna nedlåter sig att uppträda mot nykterhetsvännernas strävanden för bättre sociala förhållanden, såsom professorskan Anna Söderblom gjorde i Uppala under det mycket omtalade antirösträttsmötet den 23 april detta år.

Här låter det, som om fru Söderblom rent av tyckte det vara synd om männen, då hemmet blir "trångt" genom de många barnen — deras egna barn — och hustrun därigenom överansträngd och "sur", som fru Söderblom uttrycker sig. Det förefaller som om hon tyckte det vara synd att mannen ej skulle kunna få "tillfredsställa sitt behov av njutning och vila från gnagande bekymmer" genom att ta sig några supar.

Det framgår ej av hennes tal, om hon även anser, att hustrun på samma sätt borde tillfredsställa sitt behov av "njutning och vila från gnagande bekymmer", vilket jag antar ej är ett utslutande manligt behov.

Vi tro, att om ej rusdryckernas frestelser möta den ordentlige arbetaren, så skola först och främst hemmen i allmänhet ej behöva bli så tränga och överbefolkade, att hustrurna skola ha lättare att bibehålla sina krafter och sitt goda lynne, och att i den stigande folkupplysningen och det levande intresse för kunskap, som faktiskt förefinnes hos vår arbetarebefolkning, finns en källa där våra arbetare på ett bättre sätt kunna tillfredsställa sina behov av njutning och vila från bekymmer, som dessutom ofta ej äro så gnagande för den nyktere som för den onyktere arbetaren.

Huru man än vill vända och vrida det, är det nog så, att kvinnorna, som av erfarenhet veta, att spritdryckerna varken äro nyttiga eller nödvändiga men som så ofta få bära de svåraste följderna av deras missbruk, äro nykterhetsvännernas naturliga bundsförvanter — och att de, då de bliva fullmyndiga medborgare, komma att främja nykterhetsfolkets arbete för ett sunt och lyckligt släkte i vårt land.

Sigrid Kruse.

Japanskorna och politiken.

I det japanska parlamentet har nyligen framlagts ett förslag till ändring av polisförordningen, enligt vilken det nu är förbjudet för kvinnor och minderåriga att delta i politiska möten. Förslaget i fråga gick ut på att upphäva denna bestämmelse. På framställning av regeringen blev förslaget remitterat till en kommitté, som kraftigt och enhälligt tillstyrkte förslaget förkastande. Denna mening blev slutligen och parlamentets, sedan först förslagsställaren fått säga sitt hjärtas uppriktiga åsikt. Kommitténs ordförande hävdade gent emot detta, att kvinnorna skulle försumma sina husliga plikter, om man gav dem tillfälle att få delta i det politiska livet. Och dessutom kunde ju det förfärande inträffa, att hustrurna hade en annan uppfattning om en politisk fråga än deras män. Detta skulle då bara leda till bråk och tvistigheter.

Huru, lagförslaget upphovsman, protesterade energiskt mot dessa uttalanden och sade bland annat, att Japans kvinnor på intet sätt liknade "de oförskämda slamsorna i Europa och Amerika" — en förklaring, som mottogs med långvarigt och livligt bifall.

Gynna "Rösträtt för Kvinnors" Annonsörer!

Rösträttsbrev från Skodsborg.

Skodsborg den 19 juli 1912.

Här på Skodsborgs sanatorium finnas åtskilliga nationer representerade: kurgästerna äro danskar — naturligtvis — svenskar, säkert i majoritet, norrmän, finnar, tyskar, ibland ryssar o. s. v.

Det tycks som om anstalten sista tiden blivit på modet i vår rösträttsrörelse. Här ha nu d:r Wahlström, fröken Signe Bergman, d:r Hård av Segerstad, fröken Jenny Wallerstedt, fru Gerda Hellberg, fru Else Kleen, fröken Stina Hellgren m. fl. efter varandra och delvis samtidigt sökt rekreation och alla ha de vunnit personliga sympatier på sanatoriet.

Då och då hållas i gymnastiksalen föredrag eller musikafnär, med tacksamhet mottagna av alla, som här arbeta på sin hälsa och icke gärna uppoffra behandlingstider och krafter på en tripp in till "Byen" alltför ofta. Så kom ett förslag, framställt av fröken Signe Bergman, att anordna ett rösträttsföredrag i form av aftonunderhållning. Det resonerades en smula för och emot. Kanske skulle kurgästerna — i synnerhet herrarna — bli upprörda över denna efterhängsenhet att vilja predika rösträtt t. o. m. inne på detta fridlysta område. Men saken sattes i gång. Sanatoriets bestyrelse befanns vänligt intresserad och överläkarens fru beredd att åtaga sig värdneomsorgerna, varigenom det hela blev lätt att genomföra och det i en skala, som vi aldrig vågat tänka oss. Lokalen uppläts, sanatoriets blandade kör av sjuksköterskor och skötare åtog sig sången. Det telefonerades till Köpenhamn efter en dansk talarinna; fru Johanne Ottosen åtog sig, såsom född norsk-amerikanska, att tala å Norges vägnar. Små privata sammankomster med intresserade förberedde saken. De finska gästerna utvalde bland sig en lämplig representant, och slutligen inbjöds fru Anna Wicksell att föra de svenska kvinnornas talan. Allt artade sig till det bästa. En ung svenska erbjöd sig att läsa upp någon lämplig dikt — det fanns ingen — nåja, då kunde hon ju skriva en! Och det gjorde hon också, gömd i sin vilstol i den skuggiga trädgården. Kvinnliga marskalkar, resp. danska och svenska, utsågos, rösträttslitteratur och internationella marskalkskärp medfördes från Lund. Tre dagar efter det att förberedelserna satts i gång, stod mötet annonserat på "svarta tavlan": Nordiskt Kvinnomöte; alla välkomna, män såväl som kvinnor. Vid den utsatta tiden började salen fyllas. Icke ens den lilla regnskur vi bett himlen om som innotare uteblev: den kom t. o. m. i form av ett hällande ösregn med blix och åska, så att även herrarna i brist på bättre tvungos söka tak över huvudet i gymnastiksalen. Väntetiden förkortades med utdelade flygskrifter och de sista numren av "Rösträtt för kvinnor", som hade en strykande åtgång och mottogos också av de manliga åhörarna med ett visst humoristiskt överseende. Till slut voro samlade mellan två och tre hundra personer.

Sångkören utförde först respektive länders nationalsånger, och sedan öppnades mötet av fröken Signe Bergman, som varit den ledande vid anordnandet, och som i sin egenskap av internationell sekreterare gav en viss officiell prägel åt det hela. Därefter framträdde skådespelerskan fil. kand. Elsa Collin, hälsad av livligt bifall, sin högst älskade dikt.

Det var med en viss spänning man sedan såg i talarstolen den danska talarinnan, fröken Paludan-Müller, vars varm hjärtade och entusiastiska anförande, dramatiskt framfört, verkligen "tog" publiken och framtvang kraftiga applåder. De synpunkter, som icke sär-

Huskvarna F. K. P. R. tänker bygga.

Rösträttsföreningen i Huskvarna har alltid varit synnerligen livskraftig, beroende dels på en god ledning och dels på det stora sociala intresset i den lilla staden och trakten däromkring. Nu tänker den slå in på en i våra rösträttsannaler alldeles ny väg och skaffa sig en egen lokal.

I nov. förra året tillsatte föreningen en kommitté att förbereda frågan om byggandet av ett samlingshus för föreningens möten, m. m. Kommittéens gingo i författning om inköp av en tomt för ett pris av 3,400 kr. och infortrade kostnadsförslag och ritningar. Av tvenne förslag antogs det ena, som slutade på en summa av 15,000 kr. Kostnaden för det hela beräknas uppgå till 20,000 kr.

Huset kommer att innehålla två butikslägenheter med kontor och magasin samt en bostadslägenhet om ett rum och kök i första våningen, en större sal rymmande 300 personer, kapprum och kök m. m. i andra våningen samt i tredje våningen en lägenhet om rum och kök.

För ändamålet har en byggnadsförening bildats med andelar lydande å 10 kr.

Vid föreningens extra möte ansgos 500 kr. av den vinst, som uppstått vid senaste trädgårdsfesten. Styrelsen fick i uppdrag att, så snart tillräckligt kapital hopbrings, låta påbörja byggnadsarbetet.

Föredragsturné i Skaraborgs län.

Ett par veckor omkring den 1 aug. kommer fröken Anna Grönfeldt från Umeå, filosofie kandidat, seminarieadjunkt och frisinnad stadsfullmäktig, att inom Skaraborgs län hålla politiska föredrag. De män och kvinnor, som äro intresserade av att ett politiskt möte anordnas i deras hemort, kunna vända sig till fru Jenny Velander, Skara, sek. i Skaraborgs länsförbund för kvinnans politiska rösträtt. Fröken Grönfeldts ämnen äro: Kvinnorösträtts senaste utvecklingsskeden; Kvinnorösträtts inverkan på maktfördelningen i staten; Kvinnorösträtten — ett led i samhällsutvecklingen; Kvinnornas insats i nykterhetsarbetet; Nykterhetsarbetets mål och medel; Nykterhetsrörelsens senaste utvecklingsskeden.

skilt betonats av henne, upptogos och utvecklades av fru Anna Wicksell, så att dessa två på ett lyckligt sätt kompletterade varandra. De humoristiska poängerna roade och uppehöll intresset. Särdeles lämpligt var att sedan kvinnornas berättigade krav sålunda framfördes, av de två följande talarinnorna få bekräftat, att rösträtts införande i deras hemland icke åstadkommit de förmenta skadliga verkningarna. Den ståtliga finskans, fru Verna Borgs, trygga ord och fru Ottosens sympatiska vittnesmål gjorde också effekt.

Tacksamhetens ord till sanatoriets bestyrelse, särskilt fru Ottosen, till talarinnorna och övriga medverkande uttalades av fröken Bergman. Och så avtroppade publiken. En möjligen väntad motdemonstration uteblev alldeles. Där diskuterades sedan man och man — eller man och kvinna — emellan ganska mycket, mängden, som eljest icke skulle ha ägnat någon tid eller tanke åt saken, hade bringats att tänka; där upptäcktes också i hast en mängd intresserade, som sålunda sammanfördes.

Detta improviserade möte, så i allo lyckligt, är ett uppdrag att taga vara på. Varför skulle inte något liknande kunna anordnas på våra svenska badorter? Formen kan ju växla, såsom lämpar sig för tillfället. På många ställen är ju en aftonunderhållning under sommarslöheten tacksamt mottagen av de sysslösas badgästerna, och då, när intresset icke är splittrat av mångahanda olika ting, är jordmånen nog ganska fruktbar. Gack och gör sammaledes!

Elsa Asklund.

Sommarting i Torrskog.

(Dalsland.)

På en långsträckt sluttning ned mot Lelångens strand under vitstammiga, höga björkar är sommartinget i Torrskog sammankallat. Det är logen "Skogsblomman", som låtit budkaveln gå Lelången runt, och bygdens folk har hörsamt kallelsen och mangrannt mött upp på tingsplatsen.

Man kan ej tänka sig en vackrare plats för ett folkets möte än denna. Stilla, knappt omärkligt krusat ligger Lelångens blåa vatten, sommarhimlen välver sig hög och värmemättad däröver. Kyrkan, Torrskogs kyrka, ligger glimmande vit på stranden och dess smäckra tornspira är märket för alla dessa båtar, som komma från olika håll, fyllda av glada, förväntningsfulla mötesdeltagare. Stilla och fridfull ligger bygden i söndagens ro, runt om stå skogsåsarna mörka och resliga och ge en värdig ram åt den vackra tavlan. På tingsplatsen råder ett rörligt liv. De blågula flaggorna på ömse sidor om ingången till tinget veckla långsamt ut sig för den stilla sommarvinden och in mellan dem strömma deltagare i hundratals för att runt en lövprydd talarstol lägga sig i det gröna gräset.

Så öppnas tinget av församlingens unge pastor, som med några varmhjärtade ord bjuder dem alla välkomna och sen stämma klara röster upp "Du gamla, du fria", som klingar så vackert ut över nejden.

Det var undertecknad förunnat att med ett föredrag om kvinnornas rösträttsrörelse börja tinget, och att tala rösträtt på en så vacker plats och för en så uppmärksamt lyssnande skara var en riktig högtid. Ännu mer glädjande var det, att en rösträttsförening blev bildad och 26 medlemmar antecknade sig genast.

"Ja, se de' va' så rolitt te' höre, så jag nästan begynte te' fryse", sade gamla mor Persson, och nog skulle hon gå in med i föreningen, det var då säkert! Det var stämning att höra den gamle bygdespelmannen stämma upp sina låtar, som ljödo än sprittande glada, än veka och vemodiga. Det var stämning att se huru den stora skaran, uppgående till över ett tusen personer, ivrigt följde med de övriga talarnas ord, begärligt mottagande allt vad som sades. Det var stämning att se bygdens ungdom under sång och glädje leka den ena gamla sångleken efter den andra, och det som icke var minst stämning, var att se, huru i den stilla, ljusa sommarnatten den ena båten efter den andra gled ut från stranden och höra sångerna avlösa varandra, och huru hörtfarande och kvarvarande utbytte glada hälsningar. "Leve värmlänningarna", "leve Dalsland", ja, "leve ungdomarna från Gustavsfors, Lennartnäs" och allt vad de hette ställena däruppe!

Det varslar gott för framtiden att se svenska män och kvinnor samlade så där, och att själv få vara med på ett sådant sommarting fyller ens själ med tacksamhet för allt vad vi äga i detta vårt präktiga, svenska folk och för all den skönhet, som möter oss i gamla Sveriges bygder!

Ebba Palmstierna.

Rönninge F. K. P. R. fortsatte den 19 juli sitt ajournerande möte. Föreningen konstituerades och det förslag till stadgar, som Landsföreningens verkställande utskott utarbetat, antogs nästan oförändrat. Dessutom beslöts att den interimistiska styrelsen skulle kvarstå till ordinarie sammanträdet i november, vilket skulle förläggas till Tumba.

Hur marken brytes.

A ett större ungdomsmöte i Remmene vid Herrijunga, söndagen den 21 juli, höll fru Frigga Carlberg på anmodan föredrag om "Politisk rösträtt åt kvinnor". Föredraget mottogs med livligt bifall.

ETT IDEAL FÖR VARJE KVINNA ÄR EN "SINGER" SYMASKIN.

Den internationella rösträttsalliansens VII kongress.

skall äga rum i Budapest 15—20 juni 1913, och förberedelserna till densamma äro redan i full gång. Liksom fallet var här i Sverige, har man tillsatt en centralkommitté med flera subkommittéer för att vidtaga alla förberedelser till kongressen. Ord förande i centralkommittén är grevinnan Isaka Teleki, och en av de verksamaste medlemmarna är den från kongressen förra sommaren så välbekanta och omtyckta Rossika Schwimmer.

Finanskommittén har satt som sitt mål en mycket hög summa, som den anser sig behöva för bestridande av kostnaderna för kongressen, en summa, som vida överstiger utgifterna för kongressen i Stockholm. Men så tänka visst också ungerskorna, att kongressen skall bli ofantligt talrikt besökt. En af centralkommitténs medlemmar, som uppehöll sig i Stockholm under Olympiska spelen, berättade, att en stor mängd anmälningar om deltagande redan ingått, och att intresset för kongressen var mycket livligt inom vida kretsar, ej blott i Budapest utan i hela Ungern.

Staden Budapest har bidragit till kongressens mottagande med 5,000 kr. (österrikiska) och kommer att utgiva ett illustrerat album, som skall ge kongressdeltagarna en föreställning om Ungerns land och folk. Troligen kommer också staden att inbjuda kongressens gäster till en välkomstmiddag.

För att bereda så många som möjligt tillfälle att deltaga i kongressen, har man på såväl stats- som privata banor och ångbåtar i Ungern lyckats utverka, att biljett till andra klass berättigar till resa å första klass och biljett till tredje klass berättigar till resa å andra. En del fribiljetter komma att utdelas till journalister. Även med de utländska järnvägarna har kommittén satt sig i förbindelse för att erhålla reducerade priser för kongressdeltagare.

En mängd inbjudningar till utflykter och festligheter föreligger redan, och enskild gästfrihet torde komma att utövas i stor skala.

En nyhet för denna kongress blir, att med all sannolikhet delegerade från Egypten och Java komma att deltaga i densamma.

Männens förening för kvinnans politiska rösträtt i Ungern har beslutat inbjuda Männens internationella förening för kvinnans politiska rösträtt att hålla sitt första allmänna möte i Budapest samtidigt med kongressen.

Före kongressen anordnar den österrikiska rösträttsföreningen ett stort internationellt möte i Wien.

Kongressens telegramadress är: *Suffragium, Budapest*, och dess postadress: *Congressbureau, VII Lätvan ut 67, Budapest*.

Rösträttsföredrag vid Lundsbrunn.

Av fru Jenny Velander, Skara, hölls söndagen den 7 juli i skogsparken å Lundsbrunn ett intressant föredrag om kvinnans politiska rösträtt. Det härligaste sommarväder rådde. Föredraget ähördes med största uppmärksamhet av omkring trehundra personer.

Fredagen den 5 juli talade i godtemplarsalen, Lundsbrunn, fröken Lovisa Thorén från Flen om kvinnans intressen och fördelar av politisk rösträtt.

EAU MONO

(Professor MONO)

Överträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy. Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Rikets Tel. 33 09. Allm. Tel. 311.

(KR 476)

Women's position in the laws of the nations.

(Kvinnornas ställning inför lagen i de olika länderna)

är titeln på en sammanställning av lagar från skilda länder rörande kvinnans ställning. Arbetet är utgivet på uppdrag av Internationella Kvinnoförbundet genom dess lagkommitté, såsom resultat av ett beslut, fattat å kongressen i Toronto år 1909. Boken har till ändamål att styrka förbundets krav på kvinnorösträtt och kommer att utdelas ej blott bland förbundets många medlemmar, utan även att i förbundets namn tillsändas alla länders riksförsamlingar i Europa, Amerika och Australien, för att giva regeringarna och parlamenten ett bevis på nödvändigheten av rösträtt och valbarhet för kvinnor till avhjälpande av den allmänt rådande orättvisan i lagstiftningen.

Arbetet inleddes av ett företal av Lady Ishbel Aberdeen och ett brev från lagkommitténs ordförande, Madame d'Abbadie d'Arrest och i bägge dessa skrivelser framhålls att denna sammanställning av lagarna kommer att bli ett kraftigt verktyg i arbetet för den kvinnliga rösträttens förverkligande.

Det behöves knappast mer än en genomläsning av en del av de utmärkta, klart och lättfattligt skrivna rapporterna för att förstå den hela världen omfattande orättvisa, som genom lagen drabbar kvinnan.

Såsom särskilt förtjänstfulla må nämnas fru Camilla Jellineks rapport rörande Tyskland, vilken rapport genom sin planmässiga klarhet, trots det svårösta i uppgiften, är utomordentlig lyckad, och rapporten rörande franska lagstiftningen av Monsieur André Verne, vilken, om än något för ingående, ger en synnerligen god bild av förhållandena i hans hemland.

Det skulle föra för långt att ens uppräknade de länder, som under var sitt kvinnoråds ledning avgivet de olika rapporterna, men dr Alexandra Skoglunds artikel om Sverige bör dock nämnas såsom varande bland de mest förtjänstfulla. Rapporterna äro affattade på de tre stora kulturspråken, tyska, franska, och engelska.

Vi förena oss med glädje i den av det Internationella Kvinnoförbundet uttryckta förhoppningen att denna, om sakkuskar och gott omdöme vittnande bok med dess rikedom av fakta, skall bättre än många argument övertyga våra motståndare om det rättmätiga i vårt krav.

("Women's Position in the Laws of the Nations" kan erhållas genom förbundets korresponderande sekreterare, Dr Alice Salomon, Neue Ansbacherstrasse 7, Berlin W. 50, till ett pris af Mark 2,40). N. K.

Ny rösträttstidning.

"Männens förening för kvinnans rättigheter" utsände den 1 juni det första förträffliga numret av sin nybildade veckotidning *The Eye-Opener*. Artiklar utlovas varje vecka av män och kvinnor, "som ägna sitt liv åt att göra världen renare och sundare — män och kvinnor, som i ordets bästa bemärkelse äro folkets representanter."

The Eye-Opener har karaktären av agitationsblad från första sidan till den sista. Tag ett av dess första nummer. Den ledande artikeln handlar om grymheterna mot politiska fångar i Ryssland och varnar England för att invagga sig i den tron, att Ryssland är ett konstitutionellt land, som en fri nation ostraffat kan ingå förbund med. Andra artiklar behandla åtgärder mot vita slavhandeln och texten till lagförslaget för dess bekämpande publiceras in extenso. I agitationsssyfte införas korta notiser från domstolsförhandlingarna i olika delar av England, och dessa tala ett språk, som ingen kan missförstå, om hur mycket ringare straff den man får som förgriper sig på kvinnor och barn än den som förgriper sig på annans egendom. En man, som misshandlade sin hustru nästan till döds fick tre månaders straffarbete, men den som lyckades krängla sig till omkring kr. 1,50 ur en automat fick tre års straffarbete. Det är tydligen det nya organets mening att öppna ögonen på allmänheten med ytterst kraftiga medel.

Ny fransk daglig kvinnotidning.

I oktober kommer en daglig fransk kvinnotidning att börja utgivas i Paris med titeln *Le Journal de la Femme*. Sedan *La Fronde* upphörde ha de franska kvinnorna icke haft något organ, som utkommit dagligen. Att döma av förteckningen på de blivande medarbetarna tyckes den nya tidningen ämnas hålla kurs betydligt till höger om sin föregångare.

Sommararbete för rösträtten.*

Nu är tid att hålla samman.

Till F. K. P. R:s medlemmar riktas härmed en allvarlig uppmaning att under sommaren söka värva så

Arbeta för rösträtten!

Sprid upplysning! ~

Värva nya medlemmar!

många nya medlemmar som möjligt.

Annal dessa till de respektive föreningarnas ordförande

och upptag årsavgiften. Samla även prenumeranter på *Rösträtt för kvinnor*. Prenumerera på närmaste postanstalt. Pris 75 öre för innev. år.

* Idén hämtad från ett av Göteborgs F. K. P. R. utsänt, ovanligt trevligt kort.

En vädjan till de engelska suffragetterna.

Vänner av den engelska rösträttsrörelsen ha, säger en engelsk tidning, i dessa dagar utsänt en varm vädjan till suffragetterna att upphöra med sina revolutionära demonstrationer.

En känd engelsk konstnär, Mr Henry Holiday, har skrivit ett brev till Mrs Pankhurst, i vilket det bl. a. heter:

"Rösträttsrörelsens varmaste vänner känna, att en rättvis sak icke kan gagnas genom orättvisa handlingar. Det gäller icke så mycket frågan om våldsamma medel, utan fastmer den blinda våldsamheten som riktas mot dem, som intet ont gjort. De nyligen timade anfallen på personer uppväcka underhusets sympatier för motståndarna mot kvinnans rösträtt och komma även de välvilligt stämda att ställa sig tvekan."

Från *The National Union of Women's Suffrage* har ett brev ställts till *The Social and Political Union* (suffragetternas förening) och det gamla ordet: "den som griper till svärd skall med svärd förgås" går som grundton genom hela skrivelsen.

"Det är ett allmänt känt faktum", framhåller N. U. W. S., "att användandet av våld leder till brott, som ingen anade, då man började striden. Då en eld en gång blivit tänd, är det icke lätt att hejda branden. Vi vädja därför till er med allt det allvar och den styrka, som den farliga situationen kräver, att sätta in all er kraft på att hejda möjliga våldshandlingar, som ha en så olycksbringande verkan för den sak vi tjäna."

Suffragetternas förening vägrade att låta representera sig vid det möte, som utlysts för att överlägga om bästa sättet att få med kvinnans rösträtt i regeringsförslaget om allmän rösträtt. Då sände Verkställande utskottet i *The Women's Liberal Federation* en skrivelse till dem, i vilken bl. a. framhålls följande:

"Vi medge, att en rättvis sak icke beröres av våldsdåd och förhastade ord, men bägge dessa saker skada dock dess intressen. Framgång kan endast vinnas genom parlamentets bifall till våra krav, och det är oersonligt att tro, att lagbrott och upprepade småaktiga personliga överfall kunna vinna detta bifall, som är oss nödvändigt."

Storartad tillslutning på de socialdemokratiska kvinnornas rösträttsdag den 12 maj.

I Tyskland, Österrike och Holland hava möten hållits å följande platser. I *Tyskland*: 46 i Berlin, 27 i Magdeburg, 19 i Halle, 38 i Breslau, 9 i Stettin, 7 i Kiel—Rendsburg, 20 i Hamburg Altona, 7 i Oldenburg, 16 i Braunschweig, 2 i Leipzig, 4 i Chemnitz, 3 i Dresden, 8 i München. Dessutom i Köln, Solingen, Elberfeld—Barmen, Vohwinkel, Essen, Crefeld och Düsseldorf. I *Österrike*: Wien ett storartat möte med över 8,000 deltagare. Stora möten i Graz, Linz, Klagenfurt, Brünn, Reichenberg och Teplice. I *Holland*: möte i Amsterdam med över 1,000 deltagare samt ett tjugotal andra möten på olika platser inom Holland. (Morgonbris.)

Englands kvinnor och lagen om allmän rösträtt.

Innan det lagförslag ännu gick igenom, som gav varje manlig individ i England rösträtt vid fyllda 21 år, bildades i parlamentet en liten grupp av rösträttsvänliga medlemmar ur olika partier, som önskade åstadkomma ett tillägg till lagen till förmån för kvinnorna. Lord Lytton blev ordförande; bland övriga medlemmar må nämnas Lord Robert Cecil, Sir Alfred Mond, Mr Brailsford; dessa båda sistnämnda tillhöra förlikningskommittén. Dessutom voro liberalerna representerade.

Denna sammanslutning bildades, som nämnt, före lagens definitiva antagande och har nu trätt i verksamhet genom att föreslå den viktiga ändringen i lagen, att ur orden: "varje manlig person äger rösträtt till parlamentet", ordet "manlig" borttages. Bland undertecknarna befinner sig den kände rösträttsvännen Mr Philip Snowden; alla partier äro för övrigt representerade. Flera andra förslag till ändring av lagen föreligga, bl. a. att ge kvinnorna rösträtt på vissa villkor, som närma sig dem vilka framkommo i Förlikningsbilen.

Världens första kvinnliga byråchef.

Presidenten Taft har nyligen utsett Miss Julia C. Lathrop till chef för barnavårdsbyrån vid handels- och arbetsdepartementet i Washington. Utnämningen är nyligen stadfäst av Förenta Staternas senat. Platsern är avlönad med 18,000 kronor. I Amerika väcker utnämningen ett visst uppsående av ett skäl, som man i Europa knappast skulle tagit någon hänsyn till. Det är en populär uppfattning där att på inbringande och goda platser bör man sätta ungt folk, och miss Lathrop är en medelålders dam. Hon har redan haft ansvarsfulla platser i Illinois och Chicago.

De skyldigheter, som hennes nya befattning skola medföra, äro ännu icke fullt klargjorda, då platsen är skapad i dagarna, men att de bli omfattande och maktpåliggande är tydligt nog. Miss Lathrop har redan förklarat, att hon ämnar lägga arbetet vid sitt departement så, att det blir till nytta för förbundsregeringen. Allt som rör barnens vård måste noggrant studeras och utarbetas in i minsta detalj. Hon kommer att göra omfattande undersökningar om barnadödlighet, nativitet, fosterbarnsvård, barndomstolar, övergivna barn, yrkesfaror, olyckshändelser och barnsjukdomar samt lagstiftning för barn i de olika staterna. Allt detta hänföres till hennes byrå och hon är skyldig att avlägga rapport om saken till regeringen. Som man hör är den nya befattningen ingen sinekur, men miss Lathrop är van att arbeta och har genom mycken erfarenhet i barnavård blivit en auktoritet på området. Hon har ägnat hela sitt liv åt socialt arbete, har rest mycket, bl. a. har hon besökt Kina, icke som turist, utan för att studera landets sociala förhållanden. I förbigående må nämnas, att hon där förvärvade en mycket optimistisk tro på Kinas framtid.

P.A. Colljns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

Stockholms Nya Resandehem
STUREPLAN — Birgerjarlgatan 19 — (Kungsgatan 1.)
Rikstel. 77 50. Allm. Tel. 242 21.
Nytt — Förstklassigt — Komfortabelt.
Rum från 2 kr. till högre pris. Veckorabatt gives.
Högaktningsfullt E. LINDORM.

AFFÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas?

så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsgatan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs.! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776).

Vegetariska Matsalarna & Pensionatet
Drottninggatan 94, 1 tr. rekommenderas. Middag serveras från kl. halv 4—5. Tiden kan dock ändras efter överenskommelse.
A. T. 26055. *Augusta Rydell*. (A. F. 777)

MÜLLERS CAFÉ
16 Norrlandsgatan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora byggnads matsalar 1 tr., känt för sin goda, välagade mat. Å nedre botten servering efter tyckt och svenskt minster. Obs.! Stor rabatt vid köp av kuponger. Obs.! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Ivar Öhrnbergs Bokbinderi
4 Observatoriegatan, Stockholm. B. T. 8203, A. T. 10432. Utför allt vad till yrket hör. Uppfostring och fernissning av kartor och planscher. Specialité: Förgylning för hand och press. Klädsel av skriv- och spelbord. Omsorgsfullt arbete och moderata priser. (A. F. 796)

Agnes Hallbergs Modeaffär
Upplandsgatan 25
rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.
Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797)

Den Svenska Hattnälen "Mode de la Suède"

fyller alla anspråk, enkel konstruktion, ytterst praktisk, högst elegant. Enda lösningen, begär omgående prospekt och prover från Hattnälsaffären Mode de la Suède, Hornsgatan 26, Stockholm.

Badläkare Clara Smitt-Dryselius
Ljusinstitutet Grevturegatan 24 B
Råsunda Stråket 3
A. T. 42 25. R. T. Råsunda 84. A. T. Råsunda 184.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: Drottninggatan 30.
Filiater: Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

Rösträtt för Kvinnors elfte nummer innehåller bl. a.:

- S. A. Hedin om kvinnorösträtten.
- Kvinnorörelsens utveckling och motståndarnas efterblifvenhet. Av *Lydia Wahlström*.
- Kommer kvinnorösträtten att främja nykterhetssaken? Av *Sigrid Kruse*.
- Rösträttsbrev från Skodsborg. Av *Elsa Asklund*.
- Sommarting i Torrskog. Av *Ebba Palmstierna*.
- Den internationella rösträttsalliansens VII kongress.
- Women's position in the laws of nations. Av N. K.
- Vädjan till de engelska suffragetterna.
- Englands kvinnor och lagen om allmän rösträtt.
- Notiser.

Stockholm, Ivar Haggströms Boktryckeri A.-B., 1912.